

ΟΙ ΧΟΡΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

1. Ανεφορίτ'σσα

Χορός από τη Γαλιανα (Τραπεζούντα) ή Κιζέλα.

Η ονομασία του χορού στην υπόλοιπη περιοχή της Ματσούκας (Τραπεζούντα). Σαν όργανο χρησιμοποιείται κυρίως η λύρα [κεμεντζέ(η)] και λιγότερο τα υπόλοιπα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

2. Από Παν' και Κα'

Χορός της περιοχής Ματσούκα (Τραπεζούντα), ή Καπικεέτ' κον η ονομασία του χορού στο χωριό Κοσμά της Ματσούκας, ή Αγκαλιαστόν, όπως ονομαζόταν στη Γαλιανα Τραπεζούντας με διαφορετική μουσική και τραγούδι. Τα όργανα που συνοδεύαν το χορό ήταν συνήθως η λύρα, το αγγείο και ο ζουρνάς με όργανο συνοδείας το νταούλι. Μεικτός χορός – χορεύεται σε κλειστό κύκλο. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

3. Από Παν' και Κα' ή Τικ'

Χορός της περιοχής Άκ Νταγ Ματέν.

Τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν το χορό είναι βιολί (κρατιέται κατακόρυφα όπως η λύρα) και ούτι, παλαιότερα και κεμανές [ο κεμανές, ή η κεμανή]. Σαν όργανο συνοδείας χρησιμοποιούσαν καμιά φορά ντέφι. Σπανιότερα χρησιμοποιούσαν ζουρνά με νταούλι. Ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Χορεύεται κυκλικά. Ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

4. Αρματσούκ' ή Ελματσούκ'

Χορός που χορεύτηκε από Πόντιους των περιοχών Καυκάσου και Σεβάστειας.

Τα μουσικά όργανα που τον συνοδεύουν είναι περισσότερο η λύρα και λιγότερο τ' άλλα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

5. Αρχουλαμάς ή Ικιλεμέ(διπλόν)

Χορός από την Μπάφρα.

Σαν όργανα χρησιμοποιούνται ζουρνάς με το νταούλι και η λύρα [ή ο (η) κεμανές (η)]. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8. Επειδή υπάρχουν πολλές μελωδίες, το τριάρι αλλάζει θέση ανάλογα με τη μελωδία, π.χ. 3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3.

6. Ατσαπάτ'

Από τα Πλάτανα Τραπεζούντας.

Εκεί χορευόταν ο χορός Ατσαπάτ: απ' όπου πήρε την ονομασία του. Είναι μία μορφή αργής Σέρρα που συνοδεύεται και από τραγούδι. Σαν βάση έχει το Τικ' διπλόν. Παίζεται απ' όλα τα μουσικά όργανα. Ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

7. Γέμουρα

Χορός από την Ίμερα του Πόντου.

Παιζόταν με όλα τα μουσικά όργανα του Ανατολικού Πόντου, χωρίς τραγούδι Στην περιοχή της Σεβάστειας χορευόταν σαν μορφή Τρυγόνας, με διαφορετική μουσική. Κυρίαρχο μουσικό όργανο είναι η λύρα και λιγότερο ο ζουρνάς ή το αγγείο. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

8. Γέμουρα

Χορευόταν στην περιοχή Κακάτσης, με τη μορφή Τρυγόνας.

Κυρίαρχο μουσικό όργανο η λύρα και λιγότερο ο ζουρνάς ή το αγγείο. Ο ρυθμός του είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

9. Γετίερε ή Γεντί - Αράτσο ή Γεντί- Αρά

Χορός της περιοχής Αργυρούπολης (Κιουμούσχανε).

Σαν βάση έχει το Διπάτ. Συνήθως παίζεται με λύρα, χωρίς τραγούδι Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

10. Γιουβαρλαντούμ ή Γιουβα(ρ)λάντουμ

Χορός της περιοχής Ακ Νταγ Ματέν.

Η μουσική παίζεται με βιολί και ούτι. Στην περιοχή αυτή χρησιμοποιούσαν ζουρνά με νταούλι, καθώς και κεμανέ ο οποίος αργότερα αντικαταστάθηκε από το βιολί. Ο πρώτος κρατά μαντήλι. Ο χορός είναι μεικτός και σχηματίζει σπινάλ. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

11. Διπάτ'

Χορός της Τραπεζούντας ή **Γιαβαστόν**, ονομασία του χορού σε χωριά της Ματσούκας (Τραπεζούντα) ή **'Κοδεσπαινακόν**.

Χορός ήσυχος, σοβαρός που ταιριάζει σε νοικοκυρές ('κοδέσπαινες) ή **Ομάλ Τραπεζουντέϊκον**, ονομασία του χορού στην Αργυρούπολη του Πόντου ή **Ομάλ Μονόν**, ονομασία που πήρε ο χορός από μία μικρή παραλλαγή στην εκτέλεση των βημάτων ή **Ομάλ Τραπεζούντας**, ονομασία που πήρε ο χορός στην Ελλάδα. Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα του Πόντου. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 αργός. Στην περίπτωση αυτή, επειδή υπάρχουν πολλές μελωδίες, το τριάρι αλλάζει θέση ανάλογα με την μελωδία, π.χ. 3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3.

12. Διπλόν Ομάλ

Χορός της περιοχής Κιουμούσ Ματέν.

Σαν μουσικά όργανα χρησιμοποιούνται το βιολί που αντικατέστησε τον κεμανέ με το ούτι ή η λύρα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

13. Εκατήβα'ς σα Παξέδες

Χορός της Τραπεζούντας.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2). Κυρίαρχο όργανο η λύρα χωρίς να αποκλείονται τ' άλλα όργανα.

14. Εμπρ' Οπίς' ή Φούλουρ - Φούλουρ

Ονομασία του χορού στο Στάμαν Τραπεζούντας ή **Κερασουντέϊκον** ή **Λάχανα** ή **Ομάλ Κερασούντας**, ονομασίες του χορού που δόθηκαν στην Ελλάδα.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8. Επειδή υπάρχουν πολλές μελωδίες, το τριάρι αλλάζει θέση ανάλογα με τη μελωδία (3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3).

15. Έταιρε ή Εταιρέ

Χορός από την Τραπεζούντα.

Κυρίαρχο όργανο είναι η λύρα, χωρίς να αποκλείονται τα άλλα όργανα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2). Σήμερα ο χορός παίζεται και με άλλη μελωδία σε ρυθμό τετράσημο 4/4 (2-2).

16. Θανατι' Λάγγεμαν (Κιζλάρ Οπλαμασι)

Χορευόταν στο χωριό Ασάρ της Μπάφρας.

Τα μουσικά όργανα που χρησιμοποιούσαν ήταν ο ζουρνάς με το νταούλι, η λύρα και ο κεμανές. Ο ρυθμός είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

17. Θήμιγμα(ν) ή Θήμισμα (ν) ή Θήμιμα(ν) ή Θημάσμαν ή Εφτά ζευγάρια και το Τέκ'

Παμποντιακός τελετουργικός χορός των νεονύμφων.

Στο χορό, το ζευγάρι των νεονύμφων, συνοδεύουν έξι ζευγάρια (αντρόγυνα) μονοστέφανα (πρώτου γάμου).

Σε μερικές περιοχές προστίθεται και ένας Άγαμος (το τεκ') που μπορεί να είναι και ο παπάς. Κατά περιοχές, κρατούν, τα ζευγάρια και το τέκ: αναμμένες λαμπάδες.

Τη λύρα, με την οποία συνήθως χορεύεται ο χορός, συνοδεύουν τραγούδια, διαφορετικά κατά περιοχές, μερικά σε αλφαβητική ακροστιχίδα (Α-Ω) στην Ελληνική λόγια γλώσσα, όλα όμως με εγκωμιαστικά λόγια για το νιόπαντρο ζευγάρι και με ευχές και συμβουλές

για την καινούργια ζωή.

Η λέξη γράφεται με η και όχι με υ. Είναι ουσιαστικό του ρήματος "θημίζω" που σημαίνει χορεύω το γαμήλιο χορό μαζί με τους νεόνυμφους και τραγουδώ τα γαμήλια τραγούδια. Επίσης σημαίνει ότι ψάλλω τα Χριστουγεννιάτικα κάλαντα. Το ρήμα "θημίζω" προέρχεται από το αρχαίο ρήμα "φημίζω" που σημαίνει διασπείρω φήμες.. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

18. Καβαζίτας

Χορός της Κερασούντας (Γουρούχ).

Μοιάζει με το Γιουβαρλαντούμ, έχει διαφορετική μουσική και ύφος και συνοδεύεται από τραγούδι. Τα πιο συνηθισμένα όργανα ήταν η λύρα, ο ζουρνάς και το νταούλι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

19. Καλόν Κορίτσ' ή Παπόρ

Χορός της περιοχής Μασσούκας (Τραπεζούντα).

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

20. Καρσιλαμάς

Αντικριστός ζευγαρωτός χορός.

Χορευόταν και στις γαμήλιες πομπές, όπου συχνά έχανε το στοιχείο "ζευγαρωτός". Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2). Χρησιμοποιούνται όλα τα μουσικά όργανα.

21. Κελ - Κίτ

Κωμόπολη μεταξύ Σεβάστειας και Νικόπολης.

Η ονομασία είναι τούρκικη και σημαίνει "έλα και φύγε" (κελ = έλα, κίτ = φύγε). Κυρίαρχα μουσικά όργανα είναι η λύρα, ο ζουρνάς και το νταούλι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

22. Κόνιαλι

Χορευόταν σχεδόν σε όλο τον Πόντο και ιδιαίτερα στην περιοχή της Νικόπολης. (Είναι μια μορφή Καρσιλαμά. Η διαφορά μεταξύ των καρσιλαμάδων βρίσκεται στην ταχύτητα και το ύψος). Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

23. Κουνιχτόν

Χορός της Νικόπολης (Αξίκιοι) ή Ομάλ Νικόπολης (Γαράσαρη), ονομασία που πήρε ο χορός στην Ελλάδα. Τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν το χορό είναι η λύρα ή ο ζουρνάς με το νταούλι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

24. Κοριτσι χορόν (Κιζιάρ Καϊτεσί)

Χορός της περιοχής Μπάφρα του Πόντου.

Σαν όργανα χρησιμοποιούνται ο ζουρνάς με το νταούλι, η λύρα ή ο κεμανές (η).

Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (3-2-2-2).

25. Κότσ' ή τη Κοτσιής

Χορευόταν σε όλο τον Πόντο.

Στον Ανατολικό Πόντο τα χέρια κρατιούνται από τις παλάμες και μπορούν να είναι στην ανάταση ή με λυγισμένους τους αγκώνες ενώ στον Δυτικό Πόντο το κράτημα είναι από τους ώμους (Σαμψούντα). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

26. Κοτσάκι(ν)

Αντικριστός ζευγαρωτός χορός (καρσιλαμάς) στην περιοχή της Νικόπολης (Γαράσαρη) ή Κετσέκ Κετσέκ.

Ονομασία του χορού σε χωριά της Τραπεζούντας.

Κυρίαρχα όργανα ήταν ο ζουρνάς με το νταούλι και η λύρα. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

27. Κότσαρι

Χορός με προέλευση από το Κάρς όπου παιζόταν και με κλαρίνο.

Έχει μία συγκεκριμένη μουσική μορφή, χωρίς τραγούδι. Παιζεται από όλα τα μουσικά όργανα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

28. Κοτσιχτόν Ομάλ'

Χορευόταν με μικρές παραλλαγές σε όλες σχεδόν τις περιοχές του Πόντου. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8. Επειδή υπάρχουν πολλές μελωδίες, το τριάρι αλλάζει θέση ανάλογα με τη μελωδία, π.χ. 3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3.

29. Κούσερα

Χωριό της Ματσούκας από το οποίο πήρε την ονομασία του.

Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα χωρίς τραγούδι και έχει ορισμένη μελωδία. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

30. Λαφράγκα

Χορευόταν από Πόντιους με καταγωγή από την Σαμψούντα.

Η μουσική του μοιάζει με αυτή του Κότσαρι και παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα, χωρίς τραγούδι.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

31. Λέτσι

Χορός της περιοχής Κάρς.

Παιζόταν με όλα τα μουσικά όργανα και με κλαρίνο. Δεν συνοδευόταν από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

32. Λεσίνα

Χορός της περιοχής Κάρς.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εξάσημος 6/8 (3-3). Σήμερα πολλοί οργανοπαίκτες το παίζουν και σε 7/8 (2-2-3).

33. Μαντήλια

Ζευγαρωτός αντικρουστός χορός της περιοχής Κιουμούσ' Ματέν.

Τα συνηθισμένα όργανα ήταν το βιολί με το ούτι και η λύρα. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

34. Μάρς

Σκοπός του γάμου της περιοχής Κάρς.

Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

35. Μαύρον Πεγάδ' (Καρά Πουνάρ)

Πήρε το όνομά του από το ομώνυμο χωριό της Μπάφρας,

Σαν όργανα χρησιμοποιούνται συνήθως ο ζουρνάς με το νταούλι, η λύρα και ο κεμανές (η). Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (3-2-2-2).

36. Μαχαίρια ή τη Μαχαιρί'

Η ιστορία του χορού χάνεται στα βάθη των αιώνων.

Σαν βάση έχει το Τίκ' Τρομαχτόν και χορεύεται από δύο άτομα κρατώντας μαχαίρια, με τα οποία μπορούν να αυτοσχεδιάζουν μιμούμενοι επίθεση και άμυνα. Επίσης οι χορευτές μπορούν να αυτοσχεδιάζουν με τα πόδια ή με το σώμα, τρέμοντας τους ώμους και χτυπώντας τα μαχαίρια, ή **Πιτσάκ Οϊνί**, ονομασία που έδωσαν στο χορό οι Τούρκοι και σημαίνει χορός μαχαιριών. Παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα. Ο ρυθμός είναι δίσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

37. Μηλίτσα

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

38. Μητερίτσα

Χορευόταν στην Τραπεζούντα και στα παράλια αστικά κέντρα.

Παίζεται περισσότερο με λύρα και λιγότερο από τα άλλα μουσικά όργανα. Συνοδεύεται από τραγούδι, στη νεοελληνική, από το οποίο πήρε και το όνομά του. Ο ρυθμός είναι δίσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

39. Μονόν Χορόν (Τεκ Καϊτέ)

Χορός της Μπάφρας του Πόντου.

Σαν όργανα χρησιμοποιούνται ο ζουρνάς με το νταούλι, η λύρα και ο κεμανές (η). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

40. Μουζενιτ'κον

Μούζενα χωριό της Αργυρούπολης από όπου πήρε το όνομά του, ή **Κιμισχαναλιδικον** ονομασία που πήρε ο χορός στην Ελλάδα.

Παίζεται περισσότερο με λύρα, χωρίς τραγούδι Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

41. Μωμο(γ)έρια (τα) ή τη Μωμο(γ)ερί ή Κοτσαμάνια (τα), στη Λιβερά της Μασσούκας, ή Μαϊμούνια στην περιοχή του Κάρς

Είναι ένα από τα έθιμα και γενικά από το λαϊκό Πολιτισμό των Ελλήνων του Πόντου το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερο εθνολογικό και δραματολογικό ενδιαφέρον.

Τα δρώμενα των μασκαρεμένων ομάδων παρουσιάζονται κατά την περίοδο του Δωδεκαημέρου (Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά - Θεοφάνια). Σαν προθεατρικές μορφές θεάτρου αποτέλεσαν τους προπομπούς του έντεχνου λαϊκού ερασιτεχνικού θεάτρου στις δύο ακτές του Εύξεινου Πόντου, τη νότια (Μικρασιατικός Πόντος) και τη βόρεια (Καύκασος, Ρωσία).

Είναι αυτοσχέδιος λαϊκός θίασος, που εμφανίζονταν στα σπίτια, τα σταυροδρόμια και τις πλατείες των χωριών και των πόλεων του Πόντου και έστηναν μικρές ή μεγάλες παραστάσεις έχοντας κατά τόπους διαφορετικές ονομασίες.

Το όνομα Μωμό(γ)ερος είναι σύνθετο από τη λέξη μώμος (σκώπτης, ψόγος, μέμψις) και γέρος (ποντιακά γέρον = γέρων - γέροντος). Η καταγωγή των εθιμικών αυτών παραστάσεων είναι άγνωστη, σίγουρα όμως μακραίωνη, προχριστιανική, χαμένη στα βάθη των αιώνων. Το αρχικό τους περιεχόμενο, το οποίο διαφαίνεται από τα θεατρικά δρώμενα, ήταν μαγικοθρησκευτικό και ο σκοπός τους συνίστατο, στο να προκαλέσουν την καλοχρονιά, καθώς και τη γονιμότητα της γης και της φύσης, γι' αυτό και οι θίασοι εμφανίζονταν την Πρωτοχρονιά και κατ' επέκταση τα Χριστούγεννα και τα Θεοφάνια, δηλ. γύρω στις χειμερινές τροπές του ήλιου, τότε που ο σπόρος αρχίζει να "ανασταίνεται" μέσα στο χώμα. Οι περισσότεροι πυρήνες των θεμάτων στα λαϊκά δρώμενα των Μωμόγερων είναι σχετικοί με αυτήν την αρχέγονη αγροτική και μαγική λατρεία, καθώς και με το συμβολικό και ομοιοπαθητικό περιεχόμενό της.

Ο χορός μπορεί να εκτελείται από όλη την ομάδα ή από ορισμένα άτομα. Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα και συνοδεύεται από τραγούδι σε διάφορες μουσικές παραλλαγές. Ο ρυθμός είναι δίσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

42. Ντολμέ ή Τσολμέ

Χορός της περιοχής του Όφη που βρίσκεται ανατολικά της Τραπεζούντας.

Παιζόταν με έναν συγκεκριμένο σκοπό, συνήθως με λύρα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

43. Ομάλ' (Κάρς)

Χορός της περιοχής Κάρς.

Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα καθώς και με κλαρίνο και συνοδεύεται από τραγούδι, ή **Παϊπούρτ** ονομασία του χορού από την ομώνυμη πόλη νοτιοανατολικά της Αργυρούπολης. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

44. Ομάλ' Απλόν ή Ομάλ' Μονόν

Χορός από την Τραπεζούντα και Αργυρούπολη.

Τον συναντάμε ακόμη σε διαφορετικές μελωδίες, στην Τσιμερά (αρχαία Δωρίλη) και σε παραλλαγές σε πολλές περιοχές του Πόντου. Παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα και συνοδεύεται από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

45. Ομάλι(ν) ή Τζανί μ' Αμάν'

Χορός από την περιοχή της Νικόπολης (Γαράσαρη).

Παίζεται περισσότερο από λύρα και ζουρνά και συνοδεύεται από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8. Επειδή υπάρχουν πολλές μελωδίες το τριάρι αλλάζει θέση ανάλογα με τη μελωδία π.χ. 3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3.

46. Ούτσαϊ ή Ούτσ Αλτί

Χορός από την Πάλτσανα της Νικόπολης.

Τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν το χορό είναι η λύρα ή ο ζουρνάς με το νταούλι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

47. Πατούλα

Η ονομασία του χορού στον Δυτικό Πόντο ή **Πιπιλομάταινα**, ονομασία του χορού στον Ανατολικό πόντο. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα και συνοδεύεται από τραγούδι. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

48. Σαμσόν

Χορός από την Αμισό (Σαμψούντα) που στα τουρκικά ονομάζεται Σαμσόν.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

49. Σαρί Κουζ'

Χορός που τον συναντάμε με χορευτικές παραλλαγές σε πολλές περιοχές του Πόντου, με την ίδια ονομασία ή και διαφορετική μουσική (Κάρς, Τραπεζούντα, Αργυρούπολη, Χερίανα κ.λ.π.). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι πεντάσημος 5/8 (2-3).

50. Σαρί Κουζ' Παλαΐας

Χορός από την Παλαΐα του Καρς.

Έχει διαφορετική χορευτική μορφή. Είναι ο μόνος χορός που πηγαίνει με την πλάτη προς τα πίσω. Χορεύεται στο προάστιο Παλαΐα της Αλεξανδρούπολης όπου ζουν Πόντιοι με καταγωγή από την Παλαΐα του Καρς. Μικτός χορός. Ο ρυθμός του είναι 5/8 (2-3).

51. Σαρί Κουζ Λαγγευτόν (Ατλαμασι)

Χορός από την Πάφρα του Πόντου, με διαφορετική μουσική.

Μεικτός χορός. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο. ο ρυθμός του είναι κυρίως πεντάσημος αλλά έχει διάφορες παραλλαγές στην ρυθμική αγωγή. Ο ρυθμός του είναι 5/8 (2-3).

52. Σαρί Κουζ' (Μπάφρα)

Στη Μπάφρα συναντάμε το χορό με το ίδιο όνομα αλλά με τελείως διαφορετική μουσική και βήμα. Η μουσική παίζεται με ζουρνά και νταούλι ή λύρα ή κεμανέ (η). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

53. Σερρανίτσα ή Εικοσιένα ή Χεριανίτσα ή Χειριανίτσα

Προέρχεται από την περιοχή Χεριάνα, νοτιοδυτικά της Αργυρούπολης.

Χορεύεται σε μικρές παραλλαγές όσον αφορά τα χέρια, με συγκεκριμένη μουσική, χωρίς τραγούδι και παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

54. Σέρρα ή Τρομαχτόν ή Λάζικον στην περιοχή του Όφεως ή Τονγιαλιδικον στην περιοχή της Τόνγιας.

Ο χορός Σέρρα έχει πάρει την ονομασία του από τον ποταμό Σέρρα, δυτικά της Τραπεζούντας. Έχει διάφορες μορφές ανάλογα με την περιοχή όπου χορευόταν. Σαν βάση έχει το Τρομαχτόν Τίκ. Η μορφή του χορού στον Πόντο (όταν χόρευαν πολλά άτομα) ήταν σε κλειστό κύκλο και η μουσική παιζόταν από όλα τα μουσικά όργανα, με όργανο συνοδείας το νταούλι Δεν συνοδευόταν από τραγούδι Ο ρυθμός του είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3) γοργός.

55. Στενά δρόμια (Ταρατσού Σοκακλάρ)

Χορός της Μπάφρας του Πόντου.

Σαν όργανα χρησιμοποιούσαν το ζουρνά με το νταούλι, τη λύρα και κεμανέ (η). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

56. Τάμσαρα (Τραπεζούντα)

Ο χορός αυτός έχει σαν βάση το Διπάτ' και χορευόταν σε χωριά της Τραπεζούντας. Η μουσική του είναι παραλλαγή της Πιπιλομμάταινας και παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

57. Τάμσαρα

Στην περιοχή της Νικόπολης τον συναντάμε με την ίδια ονομασία, σε μουσική παραλλαγή και με διαφορετικό βήμα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός.

58. Τέρς'

Χορός της περιοχής του Ακ Νταγ Ματέν.

Ο πρώτος και ο τελευταίος κρατάνε μαντήλι ενώ ο τελευταίος σέρνει το χορό, κάνοντας ανάποδο σπирάλ. Συνοδεύεται από βιολί (που αντικατέστησε τον κεμανέ) και ούτι, καμιά φορά και ντέφι, ή από ζουρνά και νταούλι. Χορεύεται κυκλικά. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

59. Τέρς'

Χορός της περιοχής Κιουμούσ' Ματέν.

Τα βασικά μουσικά όργανα είναι το βιολί (που αντικατέστησε τον κεμανέ) και το ούτι ή η λύρα, ενώ συνοδεύεται από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

60. Τιβ - Τιβ - Τιβ - Τάνα

Χορός στην Τραπεζούντα.

Παραλλαγή του χορού **Πιπιλομμάταινα ή Κόρη - Κοπέλα**, ονομασία του χορού στη Γαλιάνα Τραπεζούντας με διαφορετική μουσική και τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

61. Τιζ

Χορός στην περιοχή του Ακ Ντάγ Ματέν.

Χορεύεται κυκλικά και ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Σαν μουσικά όργανα χρησιμοποιούνται το βιολί (αντικατέστησε τον κεμανέ) και το ούτι, ο ζουρνάς και το νταούλι. Σπανίως σαν όργανο συνοδείας εμφανίζεται το ντέφι. Μεικτός χορός. Ο ρυθμός είναι τετράσημος 4/4 (2-2).

62. Τικ'

Χορός των περιοχών Κιουμούσ' Ματέν, Ατά Παζάρ και Μπάφρας.

Η μουσική παίζεται με ζουρνά και νταούλι ή λύρα ή κεμανέ. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο. Μεικτός χορός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

63. Τικ' αργόν

Χορός της περιοχής Ακ Νταγ Ματέν.

Η λαβή των χεριών γίνεται συνήθως από τους ώμους και η μουσική παίζεται με βιολί (που αντικατέστησε τον κεμανέ) και ούτι, ή ζουρνά και νταούλι, ή λύρα. Ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Χορεύεται κυκλικά και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

64. Τικ' (διπλόν) ή Κοδεσπαινιακόν Τικ' ή Τικ' 'ς σο γόνατον

Χορός που συναντάμε σχεδόν σε όλο τον Πόντο.

Συνοδεύεται πάντα από τραγούδι και παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα του Πόντου. Η αρχική μορφή του στον Πόντο ήταν κλειστός κύκλος, ή **Τ' Απάν' και Κά'** το όνομα του χορού στη Λιβερά (Ματσούκα). Έχει τα ίδια βήματα με το Διπλόν αλλά τελείως διαφορετικό ύφος. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (2-3).

65. Τικ' Λαγγευτόν

Πήρε την ονομασία του από τα πηδηχτά βήματα. Η μορφή αυτού του χορού ήταν διαδομένη σε πολλές περιοχές του Πόντου (Κερασούντα, Κοτύωρα, Σούρμενα, Τόνγια κλπ). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

66. Τικ' Μονόν

Χορός που χορεύεται στην περιοχή της Τραπεζούντας και κυρίως στη Ματσούκα.

Είναι πλούσιος σε μουσικές παραλλαγές και τραγούδια. Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα του Ανατολικού Πόντου, ή **Από Πάν' και Κα'** ο χορός στη Ματσούκα(Τραπεζούντα), ή **Διπλόν**, η ονομασία του χορού στη Γαλιανα (Τραπεζούντα). Στη Ματσούκα το Μονόν Τικ χορεύεται και σαν **τριπάτ'**. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

67. Τικ' Μονόν Κοφτόν

Χορός από την Ίμερα του Πόντου.

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι 4/4 ή 2/4 (2-2).

68. Τικ' (Τόνγια)

Χορός της περιοχής Τόνγιας.

Η μουσική του παίζεται από όλα τα μουσικά όργανα του Ανατολικού Πόντου και συνοδεύεται από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

69. Τικι(ν)

Χορός από την Νικόπολη.

Έχει τα ίδια βήματα με το Τικ' Λαγγευτόν, αλλά διαφορετικό ύφος. Συνοδεύεται από όλα τα μουσικά όργανα και με τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

70. Τίταρα ή Τετέ Αγάτσ

Χορός της περιοχής Αργυρούπολης (Κιουμούσχανέ).

Σαν βάση έχει το Διπάτ. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι εννεάσημος 9/8 (2-2-2-3).

71. Τίταρα

Χορευόταν στο Κάρς και τα Κοτύωρα.

Παίζεται περισσότερο με λύρα, χωρίς τραγούδι ή **Διπλόν Κότσο' ή Τριπάτ'** ονομασίες που πήρε ο χορός στην Ελλάδα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

72. Τούρι

Χορός της περιοχής Καρς.

Η μουσική του παίζεται και με κλαρίνο και είναι σαφώς επηρεασμένη από την περιοχή. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εξάσημος 6/8 (3-3).

73. Τρία τη Κότσαρι

Χορευόταν στην περιοχή του Καρς.

Η μουσική παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα του Ανατολικού Πόντου και με κλαρίνο και είναι έντονα επηρεασμένη από την περιοχή. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι εξάσημος 6/8 (3-3).

74. Τρομαχτόν Τίκ'

Η μορφή αυτή του Τίκ' χορεύεται σε όλο σχεδόν τον Πόντο.

Πήρε το όνομα του από το έντονο τρέμουλο (τρόμαγμαν) σε όλο το σώμα. Παίζεται με όλα τα μουσικά όργανα. Στην αργή του μορφή συνοδεύεται από τραγούδι. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3).

75. Τρυγόνα Γουρούχ ή Γουρουχλίδικον

Χορευόταν στην περιοχή Γουρούχ της Κερασούντας (7 χωριά).

Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

76. Τρυγόνα

Χορευόταν με παραλλαγές όσον αφορά το ύψος του χορού και τη θέση των χεριών, σε όλο σχεδόν τον Πόντο. Η φορά του χορού είναι προς τ' αριστερά. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2). Στη Ματσούκα ο ρυθμός είναι επτάσημος 7/8 (4-3).

77. Τσαραχότ

Χορός από την περιοχή του Ακ Ντάγ Ματέν.

Τα μουσικά όργανα είναι το βιολί(που παίζεται κατακόρυφα όπως η λύρα και αντικατέστησε τον κεμανέ) με το ούτι, ενώ σπάνια σαν όργανο συνοδείας είναι το ντέφι και λιγότερο ο ζουρνάς. Ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Χορεύεται κυκλικά και είναι μεικτός. Ο ρυθμός είναι εννεάσημος 9/8 (3-2-2-2 ή 2-3-2-2 ή 2-2-3-2 ή 2-2-2-3).

78. Τσοκμέ ή Σαρί Κουζ μαντήλι

Χορός περιοχής Καρς

Ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Η μουσική του παίζεται και με κλαρίνο και είναι έντονα επηρεασμένη από την περιοχή. Ο πρώτος και ο τελευταίος κρατάνε μαντήλι. Χορεύεται κυκλικά και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

79. Τσουρτούγουζους

Χορός από την περιοχή του Κιουμούσ' Ματέν.

Παίζεται με βιολί (που αντικατέστησε τον κεμανέ) και ούτι, ή με λύρα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι δίσσημος 2/4 ή 4/8 (2-2).

80. Τυρφών ή Τυφρών ή Τρυφών (ΤρύΦωνιχς)

Χορός της Μπάφρας του Πόντου.

Σαν όργανα χρησιμοποιούνται ο ζουρνάς με το νταούλι, η λύρα ή ο κεμανές(η). Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (3-2).

81. Φόνα

Χορός από την Αργυρούπολη.

Σαν όργανο χρησιμοποιείται περισσότερο η λύρα. ο ρυθμός του είναι επτάσημος 7/8 (2-2-3) ή **Αρμενιτ'σσας**, ονομασία του χορού στη Γαλιανα (Τραπεζούντα). Έχει διαφορετική μουσική και τραγούδι από τη Φόνα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι πεντάσημος 5/8 (2-3).

82. Χάλα Χάλα

Χορός της περιφέρειας Κακάτσης (Αργυρούπολη).

Χάλα στα τούρκικα σημαίνει Θεία. Παιζόταν συνήθως με λύρα και λιγότερο από τα άλλα όργανα. Χορεύεται σε κλειστό κύκλο και είναι μεικτός. Ο ρυθμός του είναι εννεάσημος 9/8 (2-3-2-2).

83. Χαλάϊ

Χορός της περιοχής Ακ Ντάγ Ματέν.

Τα μουσικά όργανα ήταν το βιολί (αντικατέστησε τον κεμανέ) και το ούτι και λιγότερο ο ζουρνάς και το νταούλι. Συνοδεύεται από τραγούδι, ή **Τσορούμ**. Πήρε το όνομά του από το ομώνυμο χωριό δυτικά της Αμάσειας και απέναντι από το Χατζήκιοϊ. Είναι μεικτός χορός, χορεύεται κυκλικά και ο πρώτος κρατάει μαντήλι. Ο ρυθμός του είναι τετράσημος 4/4 (2-2).